

[Práce a mzda \(/\)](#) [Pracovní úrazy_\(/kategorie/pracovni-urazy/\)](#)

Kazuistiky pracovních úrazů a nehod vzniklých při výkonu práce - XVII. Zachycení zaměstnance kolovým nakladačem při ztížených pracovních podmínkách (/clanky/kazuistiky-pracovnich-urazu-nehod-vzniklych-pri-vykonu-prace-xvii-zachyceni-zamestnance)

[PRACOVNÍ ÚRAZY_\(/KATEGORIE/PRACOVNI-URAZY/\)](#)

Kazuistiky pracovních úrazů a nehod vzniklých při výkonu práce - XVII. Zachycení zaměstnance kolovým nakladačem při ztížených pracovních podmínkách

29. 5. 2020

[doc. RNDr. Mgr. Petr A. Skřehot, Ph.D.,](#) [\(/autori/doc-rndr-mgr-petr-skrehot-phd-](#)
[MSc., dr. h. c.](#) [msc-dr-h-c\)](#)

Asi každý ve svém životě zažil nešťastnou souhru okolností s nepříjemným koncem. Takový „den blbec“, kdy se nám něco nepovedlo, něco se pokazilo nebo nám to nešlo od ruky, jak bychom si přáli. Bohužel někdy tyto epizody mají za následek vážné zranění nebo dokonce i smrt člověka. Nikdo po takových okamžicích jistě netouží, ale je prakticky nemožné se jim v životě zcela vyhnout. Nejinak je tomu i v případě těžkých pracovních úrazů. Někdy ani při sebevětší snaze nemůžeme

nebezpečné situace zcela eliminovat. Ty navíc často vznikají jen na konkrétních místech a na krátký okamžik. Stane-li se pak nějaké neštěstí, nehledě na okolnosti, mají lidé tendenci hledat viníka. Ten ale přitom nemusí vůbec existovat. Koho však lze za všech okolností určit, je odpovědná osoba. Stejně jako tomu bylo v tomto případě.

Popis události

Uvedený případ se stal v květnu roku 2015 při rekonstrukci kanalizace v jedné pražské městské části, kde při provádění zemních úprav došlo ke sražení a těžkému zranění stavebního dělníka (říkejme mu Vláďa). Celá událost se stala vlastně proto, že v bezprostřední blízkosti a na malém prostoru byly nekoordinovaně provozovány dva různé stavební stroje - vibrační válec a smykem řízený kolový nakladač (tzv. bobík). Vibrační válec určený ke zhutňování zeminy obsluhoval Vláďa. Kolový nakladač, kterým byla zavážena a rozhrnována zemina, obsluhoval jeho kolega (říkejme mu Petr). Vibrační válec byl řízen pomocí rádiového ovladače, který je konstruován tak, že obsluha musí být od stroje vzdálena alespoň 2 metry. Přiblíží-li se, stroj se automaticky zastaví. Vláďa tedy během práce musel průběžně měnit stanoviště v závislosti na tom, kde právě válec pracoval. Při tomto svém popocházení příliš nevnímal dění okolo, navíc měl nasazený mušlové chrániče sluchu. V jednu chvíli začal ustupovat směrem vzad, čímž se ovšem dostal do manipulačního prostoru kolového nakladače. Ve stejném okamžiku Petr s bobíkem couval a prostor, kam jel, nesledoval. Během jízdy totiž souběžně spouštěl kládací lžíci, takže věnoval svou pozornost tomuto úkonu. Bobík levým

zadním kolem srazil Vlád'u a přejel mu nohu. Vlád'a utrpěl mnohočetnou zlomeninu levé dolní končetiny a zlomeninu pánve a musel být hospitalizován na ortopedicko-traumatologické klinice.

Vyšetřování nehody a analýza příčin

Pro vyšetření kauzality této nehody byl k případu přizván i soudní znalec z oboru bezpečnosti práce. Jeho hlavním úkolem bylo odhalit příčiny a posoudit možné přitěžující okolnosti, které mohly mít na průběh nehody vliv. Znalec identifikoval tyto klíčové okolnosti, které následně detailněji analyzoval:

- 1** neznalost nebo podcenění rizik souvisejících s obsluhou strojů pro zemní práce,
- 2** nedodržení opatření pro zajištění BOZP ze strany přítomných pracovníků,
- 3** nedostatečná opatření přijatá zaměstnavatelem,
- 4** nezavedení opatření pro předávání informací při zhoršených akustických podmínkách.

Neznalost nebo podcenění rizik souvisejících s obsluhou strojů pro zemní práce

Neznalost rizik práce je vždy způsobena tím, že danému zaměstnanci nebyla rizika spojená s výkonem práce zaměstnavatelem sdělena; podcenění rizik pak nastává tehdy, kdy zaměstnanec o rizicích sice věděl, ale nepřipouštěl si jejich reálnou hrozbu, popřípadě vědomě riskoval z důvodu usnadnění si práce či urychlení splnění zadaného úkolu. Pro

posouzení tohoto aspektu je nutné primárně vycházet ze skutečností, které mohou odhalit, zda byli aktéři tohoto případu (tj. Vláďa a Petr) seznámeni s riziky práce, či nikoli. K tomuto účelu lze využít dokladů o provedeném školení zaměstnanců o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, tedy osnovu školení, prezenční listinu a doklady o odborné způsobilosti lektora.

Při bližším prozkoumání předložené dokumentace bylo shledáno několik nesrovnalostí. Předně v den, kdy mělo školení o BOZP proběhnout, proběhla také další dvě školení (o požární ochraně a o pracích ve výšce a nad volnou hloubkou), kterých se oba pracovníci podle doložené prezenční listiny též zúčastnili. Celková deklarovaná časová dotace všech těchto školení činila 630 minut. Jelikož ale denní pracovní doba obou zaměstnanců činila 8 hodin (tj. 480 minut), bylo evidentní, že školení takto proběhnout nemohla. Další pochybnost vyvolal záznam o provedeném školení. Ten byl původně datován k 3. 2. 2014, ale poté byl někým ručně opraven na nové datum 2. 2. 2015. A konečně třetím formálním nedostatkem bylo, že na žádném z dokumentů o provedeném školení nebyl podepsán lektor. Jelikož ale v tomto případě byl školitelem bezpečnostní technik, který byl osobou odborně způsobilou v prevenci rizik, bylo jeho povinností opatřit tuto listinu svým jménem a podpisem, jak to stanoví § 10 odst. 4 písm. b) zákona č. 309/2006 Sb. ([\(/predpisy/3092006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-10\)](/predpisy/3092006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-10)).

Na výše uvedené výhrady reagovala stavební firma, zaměstnavatel obou pracovníků, prohlášením, že „*se jedná pouze o formální nesrovnalosti,* *ré nic nemění na faktu, že Vláďa i Petr byli letitými zaměstnanci a v*

minulosti prošli mnoha různými školeními. Z pohledu firmy byli oba řádně proškoleni a pro danou práci měli potřebnou odbornou způsobilost. Jednalo se o zkušené pracovníky s dlouholetou praxí, kteří možná rizika týkající se jejich práce dobře znali, a tudíž si jich měli být na staveništi vědomi.“ Ačkoli se to může zdát vcelku logické, přesto se jedná o jednu z typických a široce zakořeněných mylných představ. Praxe a letité zkušenosti rozhodně nejsou zárukou bezpečného výkonu dané práce. Ba naopak. U mnoha lidí nezřídka vede k podcenění rizik, neboť se domnívají, že svou práci ovládají tak dokonale, že se jim nemůže nic stát. Vlastním jednáním si ale nezřídka přivodí úraz, který by se obezřetnému nováčkovi patrně vůbec nestal. Ovšem na druhou stranu ani formálně vadně dokumentované školení nemusí být z právního hlediska neplatné, pakliže skutečně proběhlo a obsahovalo vše, co obsahovat mělo. Proto ani otázka kvalifikace Vládi a Petra pro danou práci včetně ovládnutí zmíněných stavebních strojů nebyla předmětem znaleckého zkoumání. Jednak k tomuto chyběly relevantní důkazy, a jednak ani jeden z aktérů ve své výpovědi tato školení nijak nezpochyboval.

Nedodržení opatření pro zajištění BOZP ze strany přítomných pracovníků

Při šetření nebylo zjištěno, že by stavební firma pro dané staveniště stanovila nějaká zvláštní opatření pro zajištění BOZP. Rovněž neměla vydán ani obecný technologický postup pro provádění zemních prací, v němž by byly stanoveny zásady bezpečné práce (příkazy, zákazy) při souběžném používání mechanizace na jednom staveništi. Firma dokonce nebyla schopna doložit ani průvodní dokumentaci k používaným strojům

(zejména návody k používání). Znalec si je proto musel vyžádat od výrobců použitých strojů sám.

V návodu pro kolový nakladač byly pokyny pro bezpečnou obsluhu a údržbu uvedeny. Výrobce zde výslovně uváděl: „*Během provozu stroje musí obsluha stále sledovat prostor kolem stroje. Je třeba, aby obsluha rozpoznala pečlivým sledováním okolí stroje potenciální nebezpečí.*“ V návodu k obsluze vibračního válce byly taktéž uvedeny pokyny pro bezpečnou práci, přičemž ten nejpodstatnější byl tento: „*Vždy dávejte pozor na změnu polohy stroje a sledujte pohyb dalšího zařízení či osob na staveništi.*“ V kontextu na průběh této nehody tak jednoznačně vyplynulo, že ani Vláďa, ani Petr tyto pokyny během své práce nedodrželi. Možná s nimi nebyli během školení seznámeni. Na druhou stranu se ale jednalo o tak triviální a obecně známé zásady, které by měl znát každý, kdo používá jakékoli zařízení, včetně motorových vozidel.

Nedostatečná opatření přijatá zaměstnavatelem

[Zákoník práce v § 101 odst. 1 \(/predpisy/2622006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-101\)](#) a [2 \(/predpisy/2622006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-101\)](#) stanoví, že za zajištění podmínek bezpečné a zdraví neohrožující práce s ohledem na rizika možného ohrožení života a zdraví zaměstnanců zodpovídá zaměstnavatel. Péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci je přitom nedílnou a rovnocennou součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení v rozsahu pracovních míst, která zastávají. V žádné firmě tedy nesmí být BOZP pouhou provozní agendou, o kterou se stará „pouze“ bezpečnostní technik či

určený vedoucí pracovník. Klíčovým pojmem na úseku BOZP, který zákoník práce (/predpisy/2622006-sb) definuje, je „prevence rizik“. Prevencí rizik se rozumí všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik. S ohledem na tuto definici se nesporně jedná o velice širokou oblast, která se v různých odvětvích a profesích vyznačuje různými specifiky.

V souvislosti s tímto případem znalec upozornil také na další důležité povinnosti zaměstnavatele vyplývající z právních předpisů. Zejména se jednalo o:

předcházení rizikům vzájemného působení činností prováděných na staveništi nebo v jeho těsné blízkosti,

přijetí odpovídajících opatření, pokud jsou na staveništi vykonávány práce a činnosti vystavující zaměstnance ohrožení života nebo poškození zdraví,

dodržení minimálních požadavků na bezpečný provoz a používání zařízení v závislosti na příslušném riziku vytvářeném daným zařízením, a to především:

používáním zařízení k účelům a za podmínek, pro které je určeno, v souladu s provozní dokumentací; zaměstnavatel může stanovit další požadavky na bezpečnost místním provozním

bezpečnostním předpisem, a to minimálně v rozsahu daném normovou hodnotou, stanovením bezpečného přístupu obsluhy k zařízení a dostatečného manipulačního prostoru se zřetelem na technologický proces a organizaci práce, umožňujícím bezpečné používání zařízení.

zajištění, aby při použití více strojů na jednom pracovišti byla mezi nimi zachována taková vzdálenost, aby nedošlo ke vzájemnému ohrožení provozu strojů.

Zaměstnavatel tedy byl povinen stanovit opatření pro bezpečnou práci se zařízeními na daném staveništi v souladu s průvodní dokumentací vydanou výrobcí daných zařízení a seznámit s nimi zaměstnance, jak to stanoví § 103 odst. 2 zákoníku práce (/predpisy/2622006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-103). To v praxi obvykle provádí buď externí lektor (v případě vyhrazených technických zařízení nebo zařízení, pro které to ukládá právní předpis), nebo pověřený vedoucí zaměstnanec (v případě ostatních zařízení). V tomto případě ale tato povinnost prokazatelně splněna nebyla, protože uvedená stavební firma nebyla schopna v této věci cokoli doložit. Na druhou stranu lze ale velmi zapochybovat, že by existence těchto opatření (dokumentů) mohla jakkoli předejít nebezpečné situaci, při které došlo ke zranění Vládi.

Nezavedení opatření pro předávání informací za zhoršených

ustických podmínek

Použitý kolový nakladač byl vybaven akustickým signalizačním zařízením, které se aktivovalo při jeho couvání. Při ohledání místa činu, které provedla policie, bylo zjištěno, že tato signalizace byla funkční, stejně jako i osvětlení kolového nakladače. Bohužel vydávaný akustický signál byl potlačen hlukem, který toho dne na staveništi panoval. Podle výpovědi svědků se kromě hluku vydávaného používanou stavební mechanizací také v bezprostřední blízkosti stavby provádělo sekání trávy motorovými kosami. Hluk byl tedy všudypřítomný. Byť se jednalo o ztížené pracovní podmínky, sama tato skutečnost nemůže být v žádném případě brána jako polehčující okolnost. Petr, coby obsluha kolového nakladače, měl i přes tyto náročné podmínky povinnost mít svůj stroj zcela pod (vizuální) kontrolou, a to včetně prostoru, kam couval.

Závěr

Nehody jsou takřka vždy způsobeny kombinací nebezpečného jednání lidí a nebezpečných podmínek. Nejinak tomu bylo i v tomto případě. Vznik zde popisovaného úrazu nesporně ovlivnilo několik okolností, jejichž původ lze shledat zejména na straně jednotlivých aktérů (tj. Vládi a Petra), částečně pak i na straně zaměstnavatele, který přinejmenším školení o BOZP neprováděl příliš prokazatelným způsobem. Významnou roli v tomto případě sehrálo zejména pracovní prostředí, kdy nadměrný hluk na staveništi znemožnil Vládovi slyšet akustický signál vydávaný kolovým nakladačem při jeho couvání. Pak už jen stačilo, aby se v jeden okamžik setkalo opomenutí Vládi dávat si pozor, kam vstupuje, s podceněním možného výskytu překážky v jízdni dráze nakladače ze strany Petra, a došlo k uvedené nehodě. Oba dva tak k ní podstatnou měrou

přispěli. Z pohledu BOZP se tedy nejednalo o podcenění rizik ani o vědomé riskování, nýbrž o dvě prakticky identické lidské chyby plynoucí z prosté lidské nepozornosti.

Ačkoli se šetřením této události ukázalo také několik pochybení na straně stavební firmy coby zaměstnavatele obou pracovníků, na vzniku zranění Vládi neměly podstatný vliv. Zodpovědnost za ni nesl Petr, který byl také obžalován. Leckomu to snad může připadat přísné nebo nedůvodné, ale trestní právo nezná nešťastnou náhodu. Ačkoli někdy skutečný viník nemusí vůbec existovat, vždy ale existuje osoba odpovědná za vzniklý stav. A tou byl v tomto případě Petr, coby obsluha kolového nakladače. Je proto dobré si neustále připomínat, že za škody vzniklé při používání strojů vždy a za všech okolností zodpovídá jejich obsluha.

 [Vytisknout celý článek](#)

 [Stáhnout článek jako PDF\(/print/pdf/node/11660\).](#)

Klíčová slova

[PRACOVNÍ ÚRAZ \(/REJSTRIK/PRACOVNI-URAZ\).](#) [RIZIKA \(/REJSTRIK/RIZIKA\).](#)

[BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ \(/REJSTRIK/BEZPECNOSTNI-OPATRENI\).](#) [BOZP \(/REJSTRIK/BOZP\).](#)

[PORUŠENÍ BEZPEČNOSTI PRÁCE \(/REJSTRIK/PORUSENI-BEZPECNOSTI-PRACE\).](#)

Související články

